

6. Ілляшенко С. М. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія. Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. 621 с.

СКРИНІНГ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Кучерявенко С.С.

*Науковий керівник: Мазаракі Н.А., д.ю.н., професор
Державний торговельно-економічний університет*

Перехід більшості країн до індустріальної системи розвитку, активний пошук розвиненими державами нових ринків збуту та сфер впливу, а також неупинний процес глобалізації, логічно зумовлюють присутність іноземного капіталу та збільшення ролі прямих іноземних інвестицій в процесі економічного зростання.

У Доповіді ЮНКТАД «Про світові інвестиції 2022» зазначається, що потоки прямих іноземних інвестицій відновилися до допандемічного рівня у 2021 році, досягнувши \$1,58 трлн, що на 64% більше, ніж 2020 року [1].

Проте, залучення іноземних інвестицій не завжди призводить до позитивного результату, а може розцінюватися урядом країни-реципієнта як потенційна загроза у зв'язку з: створенням іноземним інвестором конкуренції на внутрішньому ринку та вплив на галузі стратегічного значення, нанесенням шкоди національним інтересам, доступом держави походження інвестора до конфіденційної інформації громадян країни, що отримує інвестицію, тощо [2].

У зв'язку з цим постає необхідність існування чітко регламентованої та реально діючої на практиці юридичної процедури перевірки можливих ризиків іноземної інвестиції, та за умови виявлення таких – механізму блокування угоди. В іншому випадку, аргументувати свої дії як об'єктивна необхідність з питань національної безпеки, громадського порядку, охорони інтересів людини та держави буде неможливо, та зумовлюватиме негативні наслідки: судові спори, матеріальні втрати, погіршення інвестиційного клімату тощо.

Одним із таких механізмів аналізу є скринінг прямих іноземних інвестицій, що став актуальним лише останні декілька років, хоча не є новим та тривалий час функціонує в економічно розвинених державах в тій чи іншій формі.

З жовтня 2020 року у Європейському Союзі застосовується Регламент (ЄС) 2019/452, що встановлює рамки для перевірки державами-членами прямих іноземних інвестицій в Союз на підставі безпеки чи громадського порядку [3].

У 2021 році три держави-члени запровадили новий механізм перевірки, шість держав-членів розширили існуючі режими, а сім ініціювали консультаційні чи законодавчі процеси для впровадження нових режимів [4].

У Сполучених Штатах Америки діє Комітет з іноземних інвестицій (CFIUS), що є міжвідомчим органом, який має повноваження щодо перевірки та оцінки інвестицій, що можуть призвести до контролю над активами американських підприємств [5].

На національному рівні було здійснено спробу ввести в дію механізм скринінгу іноземних інвестицій через прийняття законопроекту «Про здійснення іноземних інвестицій у суб'єкти господарювання, що мають стратегічне значення для національної безпеки України» [5], однак його було повернуто Верховною Радою України на доопрацювання, оскільки положення виявились доволі спірними, мали розбіжності з нормами чинного законодавства, зокрема сферами національної безпеки та публічного порядку, в деяких питаннях містили декларативний характер, що суперечить принципу правової визначеності, а також не чітко сформульовані сама процедура скринінгу, критерії та умови, за яких вона здійснюється.

Оскільки у національному інвестиційному законодавстві відсутні положення щодо скринінгу прямих іноземних інвестицій, а напрям державної політики напроти – спрямований на максимальну лібералізацію їхнього залучення, спрощення процедур внесення та дії національного режиму правового регулювання, що чітко знаходить своє відображення у базових нормативно-правових актах у сфері інвестиційного законодавства, вважаємо за необхідне запровадження в Україні механізму скринінгу прямих іноземних інвестицій, що є вкрай важливим в аспекті охорони інтересів людини та держави, національної безпеки та громадського порядку, особливо з урахуванням процесу євроінтеграції, превенції негативного впливу інших держав на економіку, державну безпеку України та інших викликів, з якими зіштовхнулася наша Держава.

Література:

1. UNCTAD. World Investment Report 2022. URL: <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2022>
2. Velten, J. Screening Foreign Direct Investment in the EU. 2022. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-05603-1>
3. Regulation (EU) 2019/452 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2019 establishing a framework for the screening of foreign direct investments into the Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2019.079.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2019%3A079I%3ATOC>
4. Second Annual Report on the screening of foreign direct investments into the Union. URL: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2022\)433&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2022)433&lang=en)
5. Про здійснення іноземних інвестицій у суб'єкти господарювання, що мають стратегічне значення для національної безпеки України : Проект Закону України від 03.02.2022 № 5011. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/searchResults>